

**UCHWAŁA NR XI/178/19
RADY MIASTA BYDGOSZCZY**

z dnia 24 kwietnia 2019 r.

**w sprawie przyjęcia sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Bydgoszczy za rok 2018 wraz z wykazem potrzeb na rok 2019**

Na podstawie art. 110 ust. 9 oraz art. 112 ust. 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1508, 1693, 2192, 2354 i 2529, z 2019 r. poz. 271)

uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjąć sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy za rok 2018 wraz z wykazem potrzeb na rok 2019 w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady Miasta

Ireneusz Nitkiewicz

Załącznik do uchwały Nr XI/178/19
Rady Miasta Bydgoszczy
z dnia 24 kwietnia 2019 r.

**Sprawozdanie z działalności
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Bydgoszczy za 2018 rok
wraz z wykazem potrzeb na rok 2019**

*Sprawozdanie z działalności
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Bydgoszczy za 2018 rok
wraz z wykazem potrzeb na rok 2019*

DZIAŁ I.

Wstęp

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy jest jednostką budżetową powołaną uchwałą Nr XI/88/90 Miejskiej Rady Narodowej w Bydgoszczy z dnia 25 kwietnia 1990r.

Ośrodek jest jednostką powołaną do wykonywania zadań z zakresu pomocy społecznej na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1508 z późn.zm.) oraz innych ustaw, w szczególności:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018r. poz. 998 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2018 r. poz.2094 z późn. zm),
- ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 511 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2018 r. poz. 1314 z późn.zm.),
- ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018r. poz. 2096 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1510 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1025 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2019 r. poz. 511 t.j.),
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 506 t.j.),
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1878 t.j.),
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2077 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2019 r. poz. 351 t.j.),
- ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2018 r. poz. 450 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz.U. z 2017 r. poz. 912 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej kierownik ośrodka pomocy społecznej składa radzie gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej.

Działalność Ośrodka finansowana jest ze środków własnych miasta oraz ze środków budżetu państwa.

Ośrodek, zgodnie ze statutem, realizuje zadania własne i zlecone gminie, zadania z zakresu administracji rządowej wykonywane przez powiat, określone ustawami oraz zadania pomocy społecznej przyjęte do realizacji na podstawie zawartych porozumień i umów z organami administracji rządowej lub jednostkami samorządu terytorialnego.

Praca realizowana przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy polega na wyeliminowaniu, bądź zminimalizowaniu niekorzystnych sytuacji prowadzących do wykluczenia społecznego, które utrwalają proces marginalizacji i sprzyjają pozostawaniu na marginesie społecznym osób i grup społecznych.

Zjawisko wykluczenia społecznego jest procesem uniemożliwiającym osobom lub grupom społecznym pełne uczestnictwo w społeczeństwie. Może ono wynikać z braku zasobów, np. miejsc pracy, alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez młodzież, alternatywnej opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi itd. Proces ten może sam generować rozmaite formy deprivacji, np. zerwanie więzi rodzinnych, uzależnienia czy społeczną izolację.

Osiągnięcie pozytywnych efektów zadań postawionych przed pracownikami wymaga od nich dużej wiedzy, otwartości, umiejętności, zaangażowania, a przede wszystkim zrozumienia trudnej sytuacji osób zgłaszających się do Ośrodka.

W ramach zadań własnych Ośrodek objął pomocą 5.632 rodziny, którym przyznano świadczenie w trybie decyzji na ogólną liczbę 9.816 osób w tych rodzinach.

Pomocą w ramach zleconych objęto 241 rodzin, na ogólną liczbę 766 osób w tych rodzinach.

	2017	2018
Zadania własne		
Liczba rodzin	5.866	5.632
Liczba osób	10.468	9.816
Zadania zlecone		
Liczba rodzin	266	241
Liczba osób	822	766

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2017 – 2018

wyszczególnienie	2017 rok			2018 rok		
	liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych	7.840	6.004	10.867	7.373	5.757	10.175
Świadczenia pieniężne	5.176	4.746	8.659	4.737	4.375	7.818
Świadczenia niepieniężne	3.286	2.470	5.668	3.271	2.572	5.530
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	283	266	822	269	241	766
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	7.691	5.866	10.468	7.210	5.632	9.816
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej	X	9.225	16.158	X	7.084	12.311
w tym: wyłącznie w postaci pracy socjalnej	X	4.615	7.816	X	2.951	5.094

Typy rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2017 – 2018

Wyszczególnienie		2017 rok		2017 rok	
		liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
RODZINY OGÓŁEM		10.619	18.683	8.708	15.269
o liczbie osób	1	6.763	6.763	5.580	5.580
	2	1.666	3.332	1.387	2.774
	3	1.011	3.033	784	2.352
	4	675	2.700	528	2.112
	5	284	1.420	243	1.215
	6 i więcej	220	1.435	186	1.236
w tym rodziny z dziećmi ogółem		2.288	8.130	1.862	6.743
o liczbie dzieci	1	1.087	2.923	831	2.210
	2	722	2.655	589	2.185
	3	303	1.402	280	1.307
	4	108	642	93	533
	5	40	275	40	267
	6	20	161	21	168
	7 i więcej	8	72	8	73
RODZINY NIEPEŁNE OGÓŁEM		877	2.693	787	2.406
o liczbie dzieci	1	421	930	374	825
	2	271	862	243	772
	3	128	549	122	512

	4 i więcej	57	352	48	297
RODZINY EMERYTÓW I RENCISTÓW OGÓLEM		1.964	2.746	1.928	2.554
o liczbie osób	1	1.428	1.428	1.488	1.488
	2	380	760	327	654
	3	103	309	72	216
	4 i więcej	53	249	41	196

Świadczeniobiorcy pomocy społecznej

Świadczenia pomocy społecznej przyznawane i wypłacane przez MOPS Bydgoszcz zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej adresowane są do osób i rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne zasoby, uprawnienia i możliwości.

Priorytetowym celem działań realizowanych przez MOPS jest udzielanie osobom i rodzinom różnorodnych form wsparcia, umożliwiających przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych. Rodzaj, forma i rozmiary świadczenia były adekwatne do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, odpowiadały celom i mieściły się w możliwościach pomocy społecznej.

Świadczenia pieniężne

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom / rodzinom, które spełniają jednocześnie dwie przesłanki wymienione w ustawie, tj. dochód osoby / rodziny nie przekracza kryterium dochodowego oraz występuje co najmniej jedna z dysfunkcji zaburzających funkcjonowanie rodziny. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2018 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej kryterium dochodowe wynosi:

- dla osoby samotnie gospodarującej – 701 zł.
- dla osoby w rodzinie – 528 zł.

Świadczenia niepieniężne

Pomocą niepieniężną są wszystkie te świadczenia pomocy społecznej, których osoba wspierana nie otrzymuje w formie pieniężnej. Są to m.in.:

- praca socjalna,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- pomoc rzeczowa na usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej.

DZIAŁ II.

Struktura wydatków w zakresie realizowanych zadań ustawowych

Środki finansowe na realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy zadania z zakresu pomocy społecznej pochodziły z budżetu Miasta oraz dotacji rządowych. Realizowane zadania podzielone były na zadania własne i zlecone.

W 2018r plan finansowy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy na realizację zadań własnych i zleconych wyniósł łącznie 72.382.696,00 zł. Wydatkowano środki w wysokości 72.136.218,596 zł., co stanowi 99,66 % planu.

Struktura wydatków

1) Świadczenia na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych mieszkańców Miasta

Na pomoc w formie świadczeń wydatkowano ogółem 17.818.750,15 zł.

Na kwotę tę składały się zasiłki celowe, okresowe, stałe i inne, określone w ustawie o pomocy społecznej, pomoc udzielona w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, posiłki w jadalniach i kuchniach społecznych, świadczenia w postaci składki na ubezpieczenie zdrowotne, wynagrodzenia dla opiekunów prawnych oraz koszty pogrzebów.

2) Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym

Na pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym wydatkowano ogółem 22.646.514,52 zł., w tym na:

– realizację usług opiekuńczych	–	2.342.074,15 zł.
– prowadzenie domów dziennego pobytu	–	1.229.240,00 zł.
– gminne domy pomocy społecznej	–	17.127.244,65 zł.
– rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych	–	431.665,40 zł.
– Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności	–	1.516.290,32 zł.

3) Pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom

Od 2016 roku zadania prowadzenia środowiskowych domów samopomocy, domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie oraz specjalistycznych usług opiekuńczych realizuje Zespół Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia.

4) Pomoc osobom bezdomnym

Na pomoc osobom bezdomnym wydatkowano ogółem 1.991.000,00 zł.

Wydatki związane z udzielaniem pomocy bezdomnym przeznaczone były na prowadzenie dwóch schronisk: dla Bezdomnych Mężczyzn oraz dla Kobiet i Matek z Dziećmi.

5) Pomoc dla osób usamodzielnianych w zakresie zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej

Na pomoc pieniężną na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki oraz pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej wydatkowano kwotę 74.071,06 zł.

6) Pomoc cudzoziemcom

Na pomoc cudzoziemcom realizowaną w formie świadczeń pieniężnych wypłacanych w ramach realizowanych Indywidualnych Programów integracji wydatkowano kwotę 14.128,20 zł.

7) Potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej osobom innym niż ubezpieczeni

Wydatki związane z wydawaniem decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych wyniosły 72.680,00 zł.

8) Zadania z zakresu wspierania rodziny

Na zadania z zakresu wspierania rodziny wydatkowano ogółem 2.356.169,37 zł., w tym na:

– prowadzenie jednostek specjalistycznego poradnictwa	–	112.703,11 zł.
– wspieranie rodzin przez asystentów rodziny oraz pomoc psychologiczno-pedagogiczną	–	1.124.700,39 zł.

– wspieranie rodzin zastępczych przez koordynatorów – 1.118.765,87 zł.

9) **Zadania z zakresu pieczy zastępczej**

Na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych wydatkowano ogółem 6.372.552,31 zł

10) **Pomoc osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą**

Wydatki związane z realizacją pomocy osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą wyniosły 874.902,99 zł.

DZIAŁ III.
Zadania z zakresu ustawy o pomocy społecznej
Rozdział 1.

Pomoc środowiskowa na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych mieszkańców Bydgoszczy

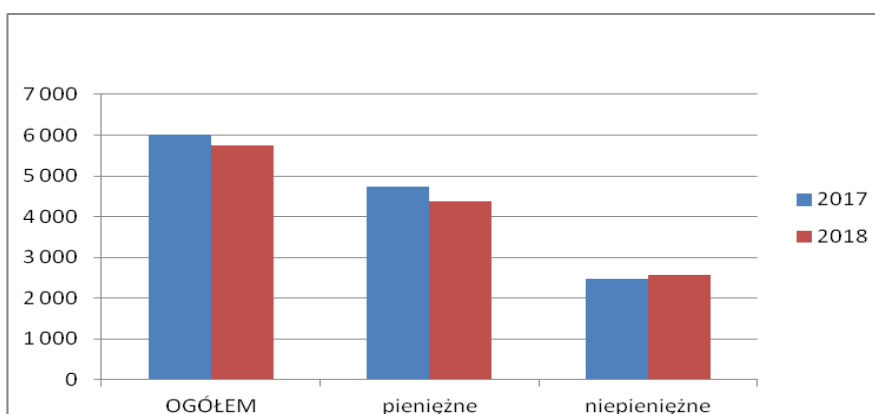
1. Klienci pomocy społecznej korzystający z systemu świadczeń wspomagających osoby i rodziny

W roku 2018 z pomocy w formie świadczeń udzielonych na podstawie decyzji administracyjnych, skorzystało ogółem 5.757 rodzin (10.175 osób w rodzinach).

Pomocą w formie zadań zleconych i zdań własnych bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania w roku 2018 objęto ogółem 5.757 rodzin, na ogólną liczbę osób w tych rodzinach 10.175, w tym:

- w formie świadczeń pieniężnych – 4.375 rodzin o liczbie osób w tych rodzinach 7.818,
- w formie świadczeń niepieniężnych – 2.572 rodziny o liczbie osób w tych rodzinach 5.530.

Liczba rodzin objętych pomocą

W ramach zadań własnych Ośrodek objął pomocą 5.632 rodziny, którym przyznano świadczenie w trybie decyzji na ogólną liczbę 9.816 osób w tych rodzinach.

Pomocą w ramach zleconych objęto 241 rodzin, na ogólną liczbę 766 osób w tych rodzinach.

Porównując liczby osób w rodzinach objętych pomocą do liczby mieszkańców Bydgoszczy (na dzień 31.12.2018r. liczba mieszkańców Bydgoszczy wynosiła 326.441 osób) świadczenia otrzymało 3,12 % bydgoszczan.

2. Powody przyznania pomocy

Klientami pomocy społecznej były osoby i rodziny, które przy pomocy własnych zasobów i możliwości nie były w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych. Przyczyną braku możliwości były występujące w środowiskach dysfunkcje wynikające między innymi ze złego stanu zdrowia, sytuacji na rynku pracy, czy uzależnienia od środków psychoaktywnych. W wielu przypadkach dysfunkcje te były ze sobą sprzężone.

Rozkład dysfunkcji występujących w środowiskach objętych pomocą w latach 2017-2018.

Powód trudnej sytuacji życiowej	2017 rok		2018 rok	
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	3.295	5.856	2.830	4.634
Sieroctwo	5	9	3	5
Bezdomność	362	391	301	308
Potrzeba ochrony macierzyństwa	327	1.447	305	1.329
w tym: wielodzietność	157	877	164	889
Bezrobocie	1.882	4.160	1.529	3.356
Niepełnosprawność	3.293	5.184	3.196	4.948
Długa lub ciężka choroba	1.946	2.894	2.289	3.260

Bezradność w sprawach opiek-wych i prowadzenia gospodarstwa domowego	1.129	3.605	1.041	3.206
w tym: rodziny niepełne	850	2.478	743	2.131
rodziny wielodzietne	220	1.226	205	1.110
Przemoc w rodzinie	159	455	161	461
Alkoholizm	333	496	297	403
Narkomania	32	43	26	31
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	103	136	99	129
trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	3	11	4	14
Zdarzenie losowe	25	35	34	60
Sytuacja kryzysowa	15	27	19	38

Liczby rodzin w kolumnach nie należy sumować, ponieważ powodem przyznania pomocy mogła być więcej niż jedna przesłanka

Najczęstszymi dysfunkcjami występującymi w rodzinach, którym przyznano pomoc były: niepełnosprawność (55,52 % ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej), ubóstwo (49,16 %) i długotrwała lub ciężka choroba (39,76 %).

3. System świadczeń

Pomoc mieszkańcom Miasta udzielana była w formie zasiłków pieniężnych oraz w formie bezgotówkowej, polegającej na pokrywaniu kosztów świadczeń bezpośrednio realizatorowi pomocy (np. pokrywaniu kosztów posiłków).

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej świadczenia miały charakter stały, okresowy lub celowy (świadczenia jednorazowe przyznawane na zaspokojenie określonej potrzeby np. na zakup żywności, odzieży, opału, leków i inne).

Szczegółowy wykaz świadczeń zrealizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy w 2018r.

Rodzaj świadczenia	Kwota (w zł.)	Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Średnia wysokość świadczenia (w zł.)
zasiłki stałe	7.807.118,04	1.693	15.691	497,55
zasiłki okresowe	2.520.170,08	1.927	8.591	293,35
pomoc w formie posiłku ¹	1.060.514,70	1.655	258.298	4,11
zasiłki celowe na dożywianie	2.427.562,34	4.388	22.943	105,81
pozostałe zasiłki celowe	1.207.743,86	2.760	7.718	156,48
sprawienie pochówku	162.257,00	81	81	2.003,17
transport do innych gmin	30.178,00	49	49	615,88
zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	28.000,14	29	29	965,52
RAZEM	15.243.544,16	X	X	X

¹ Liczba świadczeń równa się ilości posiłków.

4. Opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne

Zgodnie z art. 66 ust. 1 pkt 26 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy opłacał składki na ubezpieczenie

zdrowotne 1.396 osobom pobierającym zasiłek stały. W 2018r. opłacono 15.099 składek na ogólną kwotę 702.949,39 zł.

5. Realizacja wieloletniego programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania"

W roku 2018 kontynuowano realizację wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” przyjętego uchwałą Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 (M.P.2013.1024 z późn. zm.)

W 2018 roku na realizację programu wydatkowano ogółem 2.884.000,00 zł., z czego 810.000,00 zł. (tj. 28,09 %) pochodziło z budżetu gminy, a 2.074.000,00 zł. (tj. 71,91 %) z budżetu państwa.

W ramach programu udzielano wsparcia w formie posiłku lub świadczenia pieniężnego (zasiłku celowego) na zakup posiłku lub żywności.

Pomocą w formie posiłków objęte były dzieci i uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej (posiłki spożywano w żłobkach, przedszkolach i szkołach) oraz osoby dorosłe (posiłki spożywano w jadłodajniach).

Zasiłki celowe na zakup posiłku lub żywności przyznawano w sytuacji braku możliwości zapewnienia posiłku.

Pomoc realizowano na podstawie przeprowadzonych rodzinnych wywiadów środowiskowych i wydanych decyzji administracyjnych.

W przypadku uczniów oraz dzieci w ramach rocznego przygotowania przedszkolnego w szkole lub przedszkolu, ustawodawca przewidział możliwość objęcia pomocą bez konieczności ustalania sytuacji rodzinnej, tj. bez przeprowadzania wywiadu środowiskowego – decyzję o skorzystaniu z posiłku podejmował dyrektor placówki oświatowej. W 2018r. żadne dziecko nie skorzystało z tego rodzaju pomocy.

6. Realizacja programu osłonowego "Pomoc Miasta Bydgoszczy w zakresie dożywiania"

W roku 2018 kontynuowano również realizację programu osłonowego przyjętego uchwałą Nr LI/1124/14 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29 stycznia 2014r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego „Pomoc Miasta Bydgoszczy w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020.

Program „Pomoc Miasta Bydgoszczy w zakresie dożywiania” jest programem osłonowym w rozumieniu art.17 ust.2 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej dotyczącym realizacji zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym.

Celem programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób dorosłych, które z różnych względów nie są w stanie same zabezpieczyć sobie posiłku lub środków na jego zakup.

Program jest elementem polityki społecznej Miasta Bydgoszczy w zakresie:

- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych.

Ubóstwo rodzin, zjawisko niedożywienia dzieci i uczniów, a także rosnące wydatki na żywność pogarszają standard życia rodzin, a tym samym ograniczają możliwość zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych pozostających na ich utrzymaniu dzieci.

W 2018 roku na realizację programu osłonowego wydatkowano ogółem 490.552,04 zł.

Wykaz świadczeń zrealizowanych w ramach programów dożywiania

Rodzaj świadczenia	Kwota (w zł.)	Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba świadczeń *	Średnia wysokość świadczenia (w zł.)
„Pomoc państwa w zakresie dożywiania” – ogółem	2.884.000,00	X	X	X
z tego: posiłki	457.523,80	1.248	134.164	3,41
z tego: dzieci	76.242,20	273	22.899	3,33

uczniowie	333.231,60	933	101.655	3,28
dorośli	48.050,00	42	9.610	5,00
zasilki celowe	2.426.476,20	4.384	22.936	105,79
„Pomoc Miasta Bydgoszczy w zakresie dożywiania” – ogółem	490.552,04	X	X	X
z tego: posiłki	489.465,90	681	101.429	4,83
z tego: dzieci	9.366,40	36	3.007	3,11
uczniowie	62.063,50	188	18.402	3,37
dorośli	418.036,00	457	80.020	5,22
zasilki celowe	1.086,14	7	7	155,16
RAZEM oba programy	3.374.552,04	X	X	X

* W przypadku pomocy w formie posiłku liczba świadczeń równa jest liczbie spożytych posiłków

Organizacje, które dożywiają podopiecznych MOPS

- Caritas Diecezji Bydgoskiej

wydano 7.457 posiłków dla 48 osób na kwotę 37.285,00 zł.

- PCK – Kujawsko-Pomorski Zarząd Okręgowy

wydano 5.980 posiłków dla 45 osób na kwotę 29.900,00 zł.

- Stowarzyszenie „Z Potrzeby Serca”

wydano 5.837 posiłków dla 28 osób na kwotę 29.185,00 zł.

- Stowarzyszenie „Bydgoska Pomoc Społeczna”

wydano 21.125 posiłków dla 116 osób na kwotę 105.625,00 zł.

- Fundacja „Pro Omnis”

wydano 4.934 posiłki dla 44 osób na kwotę 24.670,00 zł.

7. Wynagrodzenia dla kuratorów i opiekunów prawnych

W ramach zadań z zakresu administracji rządowej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy wypłacał na podstawie postanowień sądu wynagrodzenia dla opiekunów prawnych za sprawowanie opieki nad osobą całkowicie ubezwłasnowolnioną.

W 2018r. wypłacono 238 świadczeń 24 opiekunom prawnym.

Koszt zadania wraz z obsługą wyniósł 59.081,43 zł.

Za opiekę nad osobami częściowo ubezwłasnowolnionymi wypłacono 304 świadczenia dla 10 kuratorów. Całkowity koszt zadania wyniósł 68.985,00 zł.

Rozdział 2.

Zadania realizowane w ramach projektów Unii Europejskiej

Projekty Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej:

1. „Lepsze jutro”

Projekt „Lepsze jutro” realizowany jest od 1 maja 2018r.

Celem głównym projektu jest stworzenie 13 miejsc świadczenia usług społecznych dla 80 osób niesamodzielnych, w tym starszych, niepełnosprawnych, świadczonych w lokalnej społeczności oraz nabycie umiejętności społecznych i zawodowych u 12 osób w zakresie opieki nad osobami niesamodzielnymi, w tym z niepełnosprawnościami. Osoby niesamodzielne mają problem z zaspokojeniem podstawowych potrzeb życiowych i aby nadal mogły funkcjonować w swoim miejscu zamieszkania, należy im zapewnić odpowiednie warunki m.in. poprzez różnego rodzaju usługi.

Projektem objęte są dwie grupy docelowe:

I grupa - osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym - osoby niesamodzielne, w tym z niepełnosprawnością,

II grupa - otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym - kandydaci na opiekunów osób niesamodzielnych i asystentów osobistych osób niepełnosprawnych (AOON).

W ramach projektu realizowane są:

Zadanie 1 - warsztaty w zakresie umiejętności społecznych dla kandydatów na opiekunów osób niesamodzielnych oraz AOON

Zadanie 2 - szkolenia podnoszące kompetencje zawodowe o profilach: opiekun osób niesamodzielnych i AOON

Zadanie 3 - świadczenie usług opiekuńczych, specjalistycznych oraz asystenckich dla osób niesamodzielnych świadczonych w lokalnej społeczności w ramach funkcjonowania Centrum Usług Środowiskowych poprzez zatrudnienie 10 wyszkolonych opiekunów osób niesamodzielnych, 2 AOON. Dodatkowo realizowane były specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi przez Zespół Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia.

Zadanie 4 - pomoc w zwiększeniu mobilności, autonomii i bezpieczeństwa osób niesamodzielnych, poprzez sfinansowanie dowożenia posiłków.

W ramach poniesionych kosztów pośrednich zakupiono materiały promocyjne - 621,00zł oraz wypłacono dodatki specjalne dla pracowników obsługujących projekt - 8.721,33zł.

Poniesione wydatki kształtowały się następująco:

• na wynagrodzenia opiekunów osób niesamodzielnych wydano 44.935,60 zł (w tym 12.043,26 zł w ramach wkładu własnego) - zrealizowano 2.296,5 godziny usług opiekuńczych,

• na wynagrodzenia AOON wydano 964,68 zł – zrealizowano 73 godziny usług asystenckich,

• na realizację przez ZDPSiOW specjalistycznych usług opiekuńczych wydano 2.166,19 zł - zrealizowano 56 godzin,

• na szkolenia zawodowe dla opiekunów osób niesamodzielnych i asystentów osobistych osób niepełnosprawnych – 11.400,00 zł.

2. „Witalni”

Projekt „Witalni” realizowany jest od 1 września 2017r.

Głównym celem projektu jest stworzenie 20 miejsc świadczenia usług społecznych dla 75 osób niesamodzielnych, świadczonych w lokalnej społeczności oraz wzrost umiejętności 40 opiekunów faktycznych w zakresie opieki nad osobami niesamodzielnymi na terenie miasta Bydgoszczy.

Projektem objęte są dwie grupy docelowe:

- grupa I – to osoby niesamodzielne, w tym w podeszłym wieku, niepełnosprawne,
- grupa II – opiekunowie faktyczni osób niesamodzielnych.

W projekcie realizuje się dwa rodzaje usług:

- usługi opiekuńcze,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze (z wyłączeniem osób z zaburzeniami psychicznymi),

W ramach poniesionych kosztów pośrednich zakupiono materiały promocyjne (14.411,50 zł) oraz wypłacono dodatki specjalne dla pracowników obsługujących projekt (38.253,76 zł).

W powyższym planie wydatków programu unijnego „Witalni” uwzględniono dotacje w wysokości 865.845,00 zł. W ramach środków otrzymanych z dotacji wydatkowano kwotę w wysokości 852.845,42 zł, z tego: 766.961,71 zł na usługi opiekuńcze (za 40.703,0 godziny) oraz 85.883,71 zł na specjalistyczne usługi opiekuńcze (za 1719,0 godzin).

W 2018 r. zrealizowano wkład własny w wysokości 85.796,98 zł, w tym w formie zasiłków 81.254,36 zł oraz w formie odpłatności za usługi 4.542,62 zł.

Projekty realizowane w partnerstwie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej:

1. „Rodzina w Centrum”

Projekt partnerski "RODZINA W CENTRUM" realizowany był od 1.07.2016 do 30.06.2018r.

Głównym celem projektu było zwiększenie dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, poprzez zbudowanie jednego zintegrowanego systemu pomocy dla rodzin w województwie Kujawsko-Pomorskim.

Działania w projekcie przyczyniły się do rozwoju i poprawy dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, a tym samym zapewniły rodzinom możliwość lepszego funkcjonowania w przyszłości.

Projekt obejmował rodziny wsparciem, takim jak:

1. Specjalistyczne poradnictwo rodzinne:

- pedagogiczne,
- psychologiczne,
- psychiatryczne,
- prawne.

2. Mediacje rodzinne dla rodzin zastępczych i naturalnych.

3. Terapia rodzinna/grupowa i indywidualna.

4. Warsztaty 1-dniowe wzmacniające kompetencje rodzicielskie.

5. Zajęcia animacyjne dla dzieci rodziców korzystających z warsztatów.

6. Grupy wsparcia dla rodzin naturalnych i zastępczych.

7. Szkolenia 1-dniowe dla wolontariuszy.

8. Wyjazdy edukacyjne 5-cio dniowe wzmacniające więzi i relacje pomiędzy rodzicami i dziećmi.

9. Superwizja rodzin zastępczych.

10. Warsztaty dla osób przebywających i opuszczających pieczę zastępczą.

11. Warsztaty socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży.

12. Bony edukacyjne dla osób opuszczających pieczę zastępczą.

13. Spotkania promujące rodzinną pieczę zastępczą.

W roku 2018 w ramach projektu unijnego „Rodzina w Centrum” wydatkowano kwotę w wysokości 210.132,18, z tego:

- 153.217,53 zł - na zorganizowanie i przeprowadzenie usług wsparcia, terapii rodzinnej, grupowej, warsztaty itp.,
- 50.448,93 zł - wynagrodzenia wraz z pochodnymi dla dwóch asystentów rodzin,
- 5.965,73 zł – dodatkowe wynagrodzenie roczne,
- 499,99 - materiały

2. „Rodzina w Centrum 2”

Projekt partnerski "RODZINA W CENTRUM 2", stanowi kontynuację projektu „RODZINA W CENTRUM” realizowany jest od 1.07.2018 do 30.06.2020.

Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, poprzez zbudowanie jednego zintegrowanego systemu pomocy dla rodzin w województwie Kujawsko-Pomorskim.

Działania w projekcie przyczynią się do rozwoju i poprawy dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, a tym samym zapewnią rodzinom możliwość lepszego funkcjonowania w przyszłości.

Projekt, przez cały okres realizacji, obejmuje rodziny wsparciem takim jak:

Zad.1.

- Specjalistyczne poradnictwo rodzinne: pedagogiczne, psychologiczne, psychiatryczne, prawne,
- Terapia rodzinna/grupowa/indywidualna,
- Warsztaty 1-dniowe wzmacniające kompetencje rodzicielskie,
- Zajęcia animacyjne dla dzieci rodziców korzystających z warsztatów wzmacniających kompetencje rodzicielskie,
- Grupy wsparcia dla rodzin naturalnych i zastępczych,
- Szkolenia 1-dniowe dla wolontariuszy,
- Wyjazdy edukacyjne 5-dniowe wzmacniające więzi i relacje pomiędzy rodzicami i dziećmi,
- Superwizja rodzin zastępczych,
- Bony edukacyjne dla osób opuszczających pieczę zastępczą,
- Warsztaty „Moje emocje”
- Warsztaty socjoterapeutyczne
- Warsztaty dla osób przebywających i opuszczających pieczę zastępczą.

Zad.2.

Spotkania dotyczące rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego do 14 dzieci.

Realizacja zadania 1 rozpoczęła się praktycznie od października 2018r z powodu toczących się postępowań związanych z PZP.

Do końca 2018r. w projekcie „RwC2” wzięło udział 90 osób (w tym 57 kobiet, 33 mężczyźni).

Zrealizowano następujące wsparcie:

ZADANIE1: poradnictwo prawne - 20 porad, poradnictwo pedagogiczne - 10 h, poradnictwo psychologiczne - 30 h, terapia – 40 spotkań, poradnictwo psychiatryczne - 20 porad, superwizja - 3 h,

grupa wsparcia – 6 spotkań, warsztaty wzmacniające kompetencje rodzicielskie - 1 warsztat, zajęcia animacyjne - 1, warsztaty dla przebywających i opuszczających pieczę zastępczą – 1 warsztat, szkolenia dla wolontariuszy – 1 szkolenie, warsztat socjoterapeutyczny - 1.

Stan wydatkowania kwoty dofinansowania na koniec 2018 r.: 83.528,42 zł.

Poniesiony wkład własny do końca 2018 r.: 13.210,00 zł.

3. "Projekt mieszkania wspierane w Bydgoszczy"

Partner wiodący: Inkubator Społeczny

Termin realizacji: 01.09.2016 - 30.06.2018

Grupa docelowa: 20 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym niesamodzielnymi, bezdomnymi, niepełnosprawnymi.

Cel projektu: poprawa dostępu do usług opiekuńczych nad osobami bezdomnymi, niesamodzielnymi i z niepełnosprawnościami świadczonych w lokalnej społeczności, poprzez utworzenie 20 miejsc stałego pobytu w mieszkaniach chronionych dla 20 osób bezdomnych, niesamodzielnymi i z niepełnosprawnościami i objęcie ich usługami opiekuńczymi.

Formy wsparcia (po stronie MOPS):

- przekazanie Partnerowi wiodącemu na potrzeby realizacji projektu 8 mieszkań chronionych
- opracowanie, zawarcie i ocena realizacji Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności, wywiady środowiskowe w miejscach świadczenia usług społecznych, prowadzenie dokumentacji, dotyczących IPWzB – przez pracowników socjalnych MOPS.

4. „Przepis na dom”

Partner wiodący: Inkubator Społeczny

Termin realizacji: 01.10.2017 - 30.09.2020

Grupa docelowa: 19 osób niesamodzielnymi, w tym 12 bezdomnych - osoby samodzielnie doświadczające wielokrotnego wykluczenia społecznego z powodu ubóstwa, niesamodzielnymi i niezaradności oraz braku wsparcia rodziny, w tym dotknięte problemem bezdomności.

Cel projektu: poprawa dostępu do usług opiekuńczych nad osobami niesamodzielnymi świadczonych w lokalnej społeczności, poprzez utworzenie 19 miejsc stałego pobytu w mieszkaniach chronionych dla 19 osób niesamodzielnymi, objęcie ich usługami opiekuńczymi oraz usługami towarzyszącymi, wspierającymi proces aktywizacji społecznej.

Formy wsparcia (po stronie MOPS):

- przekazanie Partnerowi wiodącemu na potrzeby realizacji projektu 2 mieszkań chronionych
- opracowanie, zawarcie i ocena realizacji Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności oraz kontraktów socjalnych, wywiady środowiskowe w miejscach świadczenia usług społecznych, prowadzenie dokumentacji, dotyczących IPWzB – przez pracowników socjalnych MOPS.

5. „ZaDOMowieni”

Partner wiodący: Inkubator Społeczny

Termin realizacji: 01.03.2018- 29.02.2020

Grupa docelowa: 19 osób niesamodzielnymi, w tym 4 bezdomnych 10 z niepełnosprawnościami, podlegających wielokrotnemu wykluczeniu społecznemu

Cel projektu: poprawa dostępu do usług opiekuńczych nad osobami niesamodzielnymi świadczonych w lokalnej społeczności, poprzez utworzenie 19 miejsc stałego pobytu w mieszkaniach chronionych dla 19 osób niesamodzielnymi

Formy wsparcia (po stronie MOPS):

- przekazanie Partnerowi wiodącemu na potrzeby realizacji projektu 6 mieszkań wspomaganych

- opracowanie, zawarcie i ocena realizacji Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności oraz kontraktów socjalnych, wywiady środowiskowe w miejscach świadczenia usług społecznych, prowadzenie dokumentacji, dotyczących IPWzB – przez pracowników socjalnych MOPS.

6. "Klub Seniora Wiatrak"

Partner wiodący: Fundacja „Wiatrak”

Termin realizacji: 01.08.2018- 31.07.2020

Grupa docelowa: osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

Cel projektu: poprawa dostępu do usług społecznych nad dorosłymi osobami niesamodzielnymi dzięki utworzeniu działaniu Klubu Seniora.

Działania:

- wspieranie, rozwój zaradności osobistej i samodzielności w wykonywaniu czynności dnia codziennego
- rozwój i utrzymanie funkcji i sprawności społeczno-kulturalnych
- podtrzymanie zdrowia psychicznego, przeciwdziałanie chorobom wieku starczego oraz utrzymanie sprawności intelektualnej.

7. "Środowiskowe Centrum Opieki Psychogeriatrycznej w Otepieniach,,

Partner wiodący: Pallmed Sp. z o.o.

Termin realizacji: 1.09.2017-31.12.2019

Grupa docelowa:

- osoby z otępieniem i ich otoczenie (rodzina, lekarze, pracownicy socjalni, pielęgniarki itp.)

Cel projektu: poprawa jakości usług świadczonych na rzecz osób z otępieniem i ich rodzin poprzez rozwój sieci wsparcia – kompleksowego i skoordynowanego leczenia, opieki środowiskowej i oddziaływań społecznych.

Cel ten realizowany będzie poprzez stworzenie Kujawsko-Pomorskiego Centrum Opieki Psychogeriatrycznej w Otepieniach, prowadzącego działalność w 4 głównych obszarach:

- działania świadomościowe
- uniwersytet psychogeriatryczny
- działania środowiskowe
- aktywizacja społeczno-kulturowa.

Rozdział 3. **Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym**

1. Usługi opiekuńcze

Realizatorami usług opiekuńczych w roku 2018 były następujące podmioty:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- firma MG Partner

Usługi opiekuńcze świadczone są dla osób w miejscu zamieszkania, które z powodu wieku, stanu zdrowia nie są w stanie samodzielnie zaspokoić codziennych potrzeb życiowych w zakresie utrzymania m.in. higieny osobistej, czystości odzieży, przygotowania posiłku itp. Wymiar czasu świadczonych usług uzależniony był od stanu zdrowia i sytuacji rodzinnej klienta.

W 2018r. łącznie wydatkowano na to zadanie 2.433.884,48 zł., z tego:

- MOPS – 154.736,00 zł.
- MG Partner – 2.279.148,48 zł.

Pomoc skierowana była do 884 osób, w tym 742 samotnych. Liczba wykonanych godzin: 140.192.

Średni koszt jednej godziny wyniósł 19,00 zł. w MOPS, natomiast 17,26 zł. w MG Partner.

Na terenie Miasta realizowana była także pomoc w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych, kierowana do osób wymagających, z uwagi na rodzaj niepełnosprawności, specjalistycznej opieki.

W 2018r. zadanie realizował Zespół Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia z siedzibą w Bydgoszczy przy ul. Gałczyńskiego 2.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze skierowane były do osób, które ze względu na wiek, chorobę lub z innych przyczyn wymagały pomocy, a były jej pozbawione. Specjalistyczne usługi dostosowane były do szczególnych potrzeb klientów MOPS, wynikających z rodzaju ich schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

W 2018r. z pomocy w formie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych skorzystało łącznie 1.158 osób.

	liczba osób	liczba godzin	kwota	średni koszt 1 godz.
usługi opiekuńcze	884	140.192,0	2.433.884,48	17,36 zł.
specjalistyczne usługi opiekuńcze	274	48.858,5	budżet ZDPSiOW	48,52 zł.
RAZEM	1.158	189.050,5	X	X

2. Dzielne Domy Pomocy Społecznej

Osoby o obniżonej sprawności psychofizycznej, które z uwagi na zaawansowany wiek, stan zdrowia lub skomplikowaną sytuację rodzinną wymagały wsparcia w organizacji życia codziennego, korzystały z funkcjonujących na terenie Miasta dziennych domów pomocy społecznej (zwanymi Dniem Dzielnego Pobytu).

W Bydgoszczy działają następujące Dni Dzielnego Pobytu:

- DDP „Senior” – ul. Jodłowa 14
- DDP „Kapuściska” – ul. Kapuściska 10

Placówki zapewniały klientom posiłki, zajęcia wspierająco-rehabilitacyjne, pomoc w sprawach osobistych, rodzinnych, aktywne formy spędzania czasu, zajęcia o charakterze kulturalno-edukacyjnym itp.

W 2018 roku w zajęciach uczestniczyło 156 osób.

Wydatki związane z prowadzeniem dziennych domów pomocy społecznej wyniosły ogółem 1.229.240,00 zł.

placówka	liczba uczestników	wydatki
DDP „Senior”	69	610.000,00 zł.
DDP „Kapuściska”	87	619.240,00 zł.
RAZEM	156	1.229.240,00 zł.

3. Domy Pomocy Społecznej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował zadanie polegające na kierowaniu, umieszczaniu i ustalaniu odpłatności za pobyt mieszkańców Miasta w domach pomocy społecznej.

W 2018 roku w Bydgoszczy funkcjonowały 3 domy pomocy społecznej o różnym profilu. Przebywało w nich 335 osób. Zadanie prowadzenia tych domów realizował Zespół Domów Pomocy Społecznej i Ośrodków Wsparcia.

Liczba osób oczekujących na umieszczenie w bydgoskich domach pomocy społecznej

DPS	Liczba osób oczekujących na przyjęcie do DPS (stan na dzień 31.12.2018r.)	Liczba wolnych miejsc w DPS (stan na 31.12.2018r.)
Jesień Życia	51	3
Promień Życia	58	2
Słoneczko	0	1

Spośród oczekujących na umieszczenie w bydgoskich domach pomocy społecznej najwięcej osób ubiega się o miejsce w domu dla osób przewlekle somatycznie chorych.

W 2018r. w domach pomocy społecznej w innych gminach rotacyjnie przebywało 569 mieszkańców Bydgoszczy.

Domy pomocy społecznej, zgodnie z założeniami, miały za zadanie zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych, opiekuńczych, edukacyjnych, społecznych i religijnych przebywających w nich podopiecznych, przy uwzględnieniu wolności, intymności, godności i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Placówki zapewniały, oprócz miejsca zamieszkania, wyżywienia i odzieży, także opiekę, pielęgnację i pomoc w podstawowych czynnościach życiowych. Świadczyły usługi wspomagające, polegające na prowadzeniu terapii zajęciowej, podnoszeniu sprawności, a także zaspokajaniu potrzeb religijnych i kulturalnych, utrzymaniu i rozwijaniu przez podopiecznych kontaktów z rodziną i środowiskiem. W przypadku dzieci placówki świadczyły również usługi w zakresie potrzeb edukacyjnych. Podopieczni mieli możliwość nauki i uczestnictwa w zajęciach rewalidacyjnych. Istotną metodą edukacyjną było uczenie i wychowanie przez poświadczenie życiowe.

4. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych określone w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych realizował Dział Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Środki na realizację zadań pochodziły z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz z budżetu Miasta.

W 2018 roku udzielono pomocy osobom niepełnosprawnym w zakresie rehabilitacji, ograniczenia skutków niepełnosprawności, likwidacji barier utrudniających osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczności lokalnej poprzez:

- dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu i technicznych – 155 osobom
- dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych – 70 osobom
- dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i leczniczych środków technicznych – zrealizowano 1.413 wniosków złożonych przez 1.723 osoby niepełnosprawne

- dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych – 252 osobom niepełnosprawnym i 198 opiekunom
- dofinansowanie działalności 7 warsztatów terapii zajęciowej – 255 uczestników
- dofinansowanie do organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych – 37 imprez, w których uczestniczyło 2.608 osób
- przyznano 1 osobie dofinansowanie na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

W omawianym okresie dokonano zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej – 16 stanowisk pracy.

W omawianym okresie realizowano zadania pilotażowego programu Aktywny Samorząd na podstawie Umowy nr AS3/000046/02/D zawartej w dniu 07 maja 2018 r. – Aneks nr 1 z dnia 08.11.2018 r.

Działania przewidziane w programie umożliwiają samorządom aktywniejsze włącznie się w działania na rzecz inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych.

Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji .

W ramach programu do 15.04.2018 rozliczono II transzę środków z 2017 roku, zwrócono niewykorzystane środki do PFRON w wysokości 35.740,83 zł .

W ramach programu ze środków 2017/2018 udzielono pomocy w zakresie:

- dofinansowania do uzyskania prawa jazdy kategorii B – 3 osobom
- dofinansowanie do utrzymania w sprawności technicznej elektrycznego wózka inwalidzkiego – 6 osobom
- dofinansowanie kosztów opieki nad osobą zależną – opłata za pobyt dziecka w żłobku lub przedszkolu – 16 osobom
- dofinansowanie zakupu i montażu oprzyrządowania do samochodu – 4 osobom
- dofinansowanie zakupu protezy – 2 osobom
- dofinansowanie pomocy w uzyskaniu sprawności technicznej protezy – 2 osobom
- dofinansowanie zakupu sprzętu elektronicznego – 51 osobom
- dofinansowanie szkolenia w zakresie sprzętu elektronicznego – 10 osobom
- dofinansowanie kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym – zrealizowano 295 wniosków.

W maju 2018 r otrzymano I transzę środków na realizację zadań pilotażowego programu Aktywny Samorząd otrzymano środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w wysokości 617.557,12 zł. W listopadzie 2018 otrzymano II transzę środków w wysokości 691.777,14 zł.

Na dzień 31.12.2018 wydatkowano 1.055.127,30 zł między innymi na:

- dofinansowania do uzyskania prawa jazdy kategorii B – 2 osobom
- dofinansowanie do utrzymania w sprawności technicznej elektrycznego wózka inwalidzkiego – 11 osobom
- dofinansowanie kosztów opieki nad osobą zależną – opłata za pobyt dziecka w żłobku lub przedszkolu – 40 osobom
- dofinansowanie zakupu i montażu oprzyrządowania do samochodu – 10 osobom
- dofinansowanie zakupu protezy – 10 osobom
- dofinansowanie zakupu sprzętu elektronicznego – 45 osobom
- dofinansowanie szkolenia w zakresie sprzętu elektronicznego – 15 osobom
- dofinansowanie kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym – zrealizowano 275 wniosków.

5. Orzekanie o niepełnosprawności

Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności realizował następujące zadania:

- orzekanie o niepełnosprawności (dotyczy osób do 16 roku życia)
- orzekanie o stopniu niepełnosprawności (dotyczy osób powyżej 16 roku życia)
- orzekanie o wskazaniach do ulg i uprawnień (dotyczy osób posiadających ważne orzeczenie wydane przez inny organ orzekający, np. ZUS)
- wydawanie legitymacji osób niepełnosprawnych

Wydane przez Zespół orzeczenia, poza ustaleniem niepełnosprawności, określały również wskazania odnośnie osoby orzekanej, w tym: dotyczące odpowiedniego zatrudnienia, szkolenia, konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, konieczności stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, konieczności stałego współdziałania (na co dzień) opiekuna dziecka w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji, spełnienia przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w przepisach ustawy Prawo o ruchu drogowym (znaczne ograniczenie możliwości samodzielnego poruszania się).

Posiadanie orzeczenia uprawniało m.in. do podjęcia pracy w warunkach chronionych, korzystania z dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, korzystania z zasiłków i świadczeń pielęgnacyjnych, zasiłków z pomocy społecznej o charakterze stałym, otrzymania karty parkingowej.

W 2018 roku łącznie wydano 9.988 orzeczeń oraz 2.862 legitymacje osobom niepełnosprawnym.

	ORZECZENIA			LEGITYMACJE		
	ogółem	z tego		ogółem	z tego	
		Miasto Bydgoszcz	powiat bydgoski		Miasto Bydgoszcz	powiat bydgoski
Łącznie	9.988	7.725	2.263	2.862	2.308	554
dzieci (poniżej 16 r.ż.)	1.354	991	363	536	435	101
dorośli (powyżej 16 r.ż.)	8.634	6.734	1.900	2.326	1.873	453

Ponadto Zespół wydał 1.692 karty parkingowe, z tego:

- dla mieszkańców miasta Bydgoszczy – 1.332
- dla mieszkańców powiatu bydgoskiego – 360

W roku 2018 Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności realizował zadanie ze środków:

- dotacji od Wojewody – 928.737,50 zł.
- własnych powiatu – 254.511,27 zł.
- porozumienia z powiatem bydgoskim – 333.041,55 zł.

Rozdział 4. Pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom

1. Specjalistyczne usługi opiekuńcze

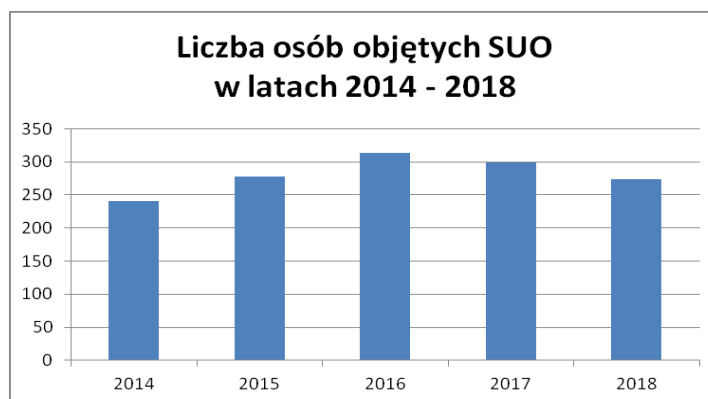
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznawane były na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej i dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności.

Usługi te wykonywane są przez osoby posiadające odpowiednie przygotowanie specjalistyczne, a także doświadczenie w pracy z osobami dotkniętymi chorobą psychiczną. Pomoc w tej formie świadczona jest w oparciu o zapisy Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych, które określa rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, kwalifikacje osób świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze, warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat.

W roku 2018 usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizował DPS „Słoneczko”. Łącznie w całym roku zrealizowano 48.858,5 godziny usług.

Koszt 1 roboczogodziny usług wyniósł 48,52 zł.

	Liczba osób objętych pomocą ogółem	w tym: samotnych	liczba zrealizowanych godzin usług	koszt 1 godziny
rok 2017	299	53	60.635,5	37,77
rok 2018	274	47	48.858,5	48,52

2. Środowiskowe Domy Samopomocy

Środowiskowe domy samopomocy świadczyły usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym, w szczególności: trening funkcjonowania w codziennym życiu, trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, trening umiejętności spędzania czasu wolnego, poradnictwo psychologiczne, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, terapię ruchową oraz inne formy postępowania przygotowujące do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia zatrudnienia, w tym w warunkach pracy chronionej na przystosowanym stanowisku pracy.

W 2018 roku środowiskowe domy samopomocy prowadzone były przez 6 placówek. W zajęciach uczestniczyło 221 osób. Zadanie realizowane jest przez ZDPSiOW.

Rozdział 5.

Pomoc dla osób usamodzielnianych w zakresie zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej

W roku 2018 osobom opuszczającym ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz zakłady poprawcze Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy udzielił pomocy w formie:

- pieniężnej na usamodzielnienie dla 3 wychowanków – 8.873,70 zł.
- pieniężnej na kontynuowanie nauki dla 14 wychowanków – 63.620,36 zł.
- rzeczowej na zagospodarowanie dla 1 wychowanka – 1.577,00 zł.

Łączne wydatki na pomoc dla osób usamodzielnianych w zakresie zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej w 2018 roku wyniosły 74.071,06 zł.

Rozdział 6.

Pomoc cudzoziemcom

W roku 2018 kontynuowano realizację Indywidualnego Programu Integracji dla jednego cudzoziemca, który osiedlił się w Bydgoszczy.

Na podstawie ustawy o pomocy społecznej oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 marca 2009r. w sprawie udzielania pomocy cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą (Dz.U. Nr 45, poz.366 ze zm.) cudzoziemiec realizujący Indywidualny Program Integracji w 2018r. korzystał ze świadczeń finansowych w łącznej wysokości 14.128,20 zł.

Świadczenia przeznaczone były na utrzymanie, pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego, tłumaczenia dokumentów oraz udział tłumacza przy załatwianiu spraw urzędowych.

Rozdział 7.

Potwierdzanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej osobom innym niż ubezpieczeni

W 2018r. na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przeprowadzono postępowania administracyjne i wydano 316 decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej. Prawo to przyznano osobom, które nie były ubezpieczone i spełniały kryterium dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej. Wydatki związane z wydaniem decyzji w 2018r. wyniosły 72.680 zł.

Rozdział 8.

Pomoc osobom bezdomnym

1. Udzielanie schronienia - schroniska dla Bezdomnych

Zapewnienie schronienia należy do zadań gminy o charakterze obowiązkowym.

W 2018r. schroniska usytuowane na terenie Bydgoszczy dysponowały 333 miejscami zabezpieczającymi pobyt osobom bezdomnym. Rotacyjnie w ciągu roku przebywało w nich 393 osoby.

Nazwa i adres jednostki	liczba miejsc	liczba osób przebywających
Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn ul. Fordońska 422	165	281
Schronisko dla Bezdomnych Kobiet i Matek z Dziećmi ul. Polanka 9	168	112 (99 kobiet + 13 dzieci)

RAZEM	333	393

W obu schroniskach realizowane były indywidualne programy wychodzenia z bezdomności zapewniające osobie bezdomnej wsparcie w procesie wychodzenia z bezdomności.

Z oferty placówek korzystały osoby nieposiadające własnego miejsca zamieszkania lub niemogące z różnych przyczyn przebywać w dotychczasowym środowisku.

Placówki poza możliwością czasowego zamieszkania zapewniały całodzienne wyżywienie, możliwość korzystania z kąpielni, dokonania prania, zmiany odzieży, uzupełnienia brakującej garderoby, poradnictwo prawne, socjalne (pomoc w załatwianiu spraw urzędowych – wyrobieniu dowodu tożsamości, złożeniu wniosku dot. przydziału lokalu socjalnego, złożeniu dokumentów dotyczących przyznania świadczenia rentowego lub emerytalnego itp.), bezpłatne wykonanie fotografii do dokumentów tożsamości, możliwość tymczasowego zameldowania, pomoc psychoterapeutyczną, opiekę lekarską i pielęgniarską.

2. Mieszkania wspierane

Od 1 października 2017 roku do czerwca 2018r. realizowany był projekt pn. „Mieszkania wspierane w Bydgoszczy” przez Fundację „Inkubator Społeczny” w partnerstwie z Miastem, reprezentowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Bazę lokalową stanowią mieszkania przy ul. Techników 2, które zostały wyremontowane ze środków pochodzących z budżetu miasta oraz z funduszu dopłat Banku Gospodarstwa Krajowego oraz mieszkania wynajmowane na wolnym rynku. Projekt, co jest nie bez znaczenia, dofinansowany ze środków unijnych, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego (wartość przedsięwzięcia wynosi 3.500.000 zł.)

W wyniku realizowanych projektów utworzono łącznie 40 mieszkań wspieranych dla ok. 90 niesamodzielnych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością, o niskich dochodach, który sytuuje Bydgoszcz w roli krajowego lidera pod względem liczby tworzonych mieszkań wspieranych dla osób wykluczonych społecznie, ze szczególnym uwzględnieniem osób wykluczonych z dostępu do mieszkań.

Od lipca 2018r. w związku z koniecznością zachowania trwałości projektu przez minimum 2 lata od jego zakończenia przez Fundację Inkubator Społeczny projekt został przejęty i jest nadal realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Istotą projektu jest udzielanie pomocy i wsparcia osobom bezdomnym (kobietom i mężczyznom) – niepełnosprawnym i niesamodzielnym, które nie mogą przebywać w schroniskach. Wbrew potocznym opiniom osoby te nie otrzymują mieszkań, a jedynie miejsce we wspólnym lokalu. W jednym mieszkaniu wspieranym zamieszkują 2 – 3 osoby, korzystając ze wspólnej kuchni, łazienki i sprzętu AGD. Mieszkania wyposażone są w szafy, łóżka, stoły, krzesła, kuchnie gazowe lub elektryczne, pralki automatyczne i lodówki. Bardzo istotną kwestią jest, że osoby zamieszkujące w mieszkaniach wspieranych nie są pozostawione same sobie. Ma on na celu przywrócenie niesamodzielnym osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością umiejętności zgodnego z normami społecznymi funkcjonowania w społeczności lokalnej, sąsiedzkiej i domowej. W mieszkaniach wspieranych świadczone są też usługi opiekuńcze.

Powyższa forma pomocy wpisuje się w realizację celów określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bydgoszczy na lata 2016 – 2023, w zakresie przeciwdziałania bezdomności, Uchwały Rady Miasta Nr XL/818/17 z dnia 22 lutego 2017r. w sprawie „Inicjatyw Miasta na rzecz poprawy sytuacji osób bezdomnych” oraz umowy podpisanej przez miasto z Fundacją „Inkubator Społeczny” i Stowarzyszeniem „Podaj rękę” na prowadzenie schronisk dla bezdomnych.

3. Jadłodajnie

Na terenie Bydgoszczy działa 11 jadłodajni, z których w czterech nie są wymagane decyzje MOPS. Są to:

- Stołówka PCK; ul. Floriana 18

- Bydgoskie Stowarzyszenie Miłosierdzia św. Wincentego a'Paulo; Al. Ossolińskich 2
- Kuchnia dla Ubogich im. św. Brata Alberta; ul. Koronowska 14
- Jadłodajnia Betlejem (Caritas Diecezji Bydgoskiej); ul. Drukarska 6

Rozdział 9.

Pozostała działalność MOPS

W styczniu 2018 roku złożony został wniosek na utworzenie i wyposażenie placówki Senior + w ramach rządowego „Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020” . Po wykonaniu niezbędnych prac remontowych i wyposażeniu pomieszczeń oddano do użytku siedzibę Klubu „Senior+” przy ul. Fredry 3. Klub przeznaczony jest dla 15 seniorów.

Od października 2018r. wdrożono do realizacji program „Złota rączka dla bydgoskich Seniorów 65+”. Projekt zakłada świadczenie w mieszkaniach seniorów drobnych usług naprawczych. Z pomocy skorzystało 68 osób. Wartość udzielonej pomocy wynosi ok. 5.900 zł. w tym 4.700 koszty pracownicze.

Do zadań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej należy również wykonywanie zadań określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Sprawozdania dotyczące rodzinnej pieczy zastępczej, asysty oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie zostały odrębnie przekazane na sesję Rady Miasta Bydgoszczy, która odbyła się 27 marca 2019r.

Były to projekty uchwał w sprawie przyjęcia:

- sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za rok 2018 oraz wykazu potrzeb związanych z realizacją zadania,
- sprawozdania z realizacji "Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej Miasta Bydgoszczy na lata 2018-2020" za rok 2018,
- sprawozdania z efektów pracy Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miasta Bydgoszczy za rok 2018,

Rozdział 10.

Praca socjalna i działania podejmowane przez pracowników Rejonowych Ośrodków Pomocy Społecznej na rzecz aktywizacji społeczności lokalnej

Atomizacja życia społecznego, zmiana modelu życia, starzenie się społeczeństwa, zmiana norm społecznych powoduje, że coraz więcej jest osób pozostawionych samych sobie. Dochodzi do tego brak troski oraz poczucia odpowiedzialności za osoby najbliższe, nawet pomimo więzi rodzinnych i związanych z tym powinności prawnych, co powoduje wzrost liczebności interwencji podejmowanych przez pracowników socjalnych. Odpowiedzialność za los osób najbliższych przerzucana jest zatem na instytucje samorządowe.

Praca socjalna to pozamaterialna forma wsparcia osób samotnych, starszych, bezdomnych, niepełnosprawnych, zaburzonych psychicznie, osób doświadczających przemocy, niezaradnych życiowo oraz rodzin niepełnych, rodzin z dziećmi w funkcjonowaniu w obszarze opiekuńczo-wychowawczym. Praca socjalna jest głównym ogniwem pomocy społecznej. Jest ona stosunkowo łatwa do zdefiniowania jeżeli mówimy o rodzinach, ponieważ jej główny akcent dotyczy wspierania rodzin w ich funkcjach opiekuńczo-wychowawczych, jeżeli mówimy o innych grupach społecznych, to praca socjalna zmierza do poprawy ich funkcjonowania społecznego i zawiera całe spektrum działań, których nie sposób wszystkich wymienić (doradztwo, mediacja, rzecznictwo, pośrednictwo, wspieranie).

Praca socjalna jest to usługa, którą świadczy pracownik socjalny. Usługi mają różny charakter np. aktywizujący (działania środowiskowe, reintegracja społeczna, animacja społeczności lokalnej), profilaktyczny (wszelkie poradnictwo, organizacja samopomocy) oraz interwencyjny, świadczony w sytuacjach nagłych zdarzeń wymagających natychmiastowej interwencji.

Praca socjalna jest niewymierna i pomimo, że poniżej wykazano liczbę osób/rodzin, wobec których podejmowane były działania wspierające, to czynności jakie musiał podejmować pracownik socjalny w celu udzielenia wszechstronnego wsparcia są trudne do oszacowania.

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw						
	Razem	z tego:					
		Bartodzieje	Błonie	Fordon	Szwederowo	Śródmieście	Wyżyny
Świadczenia OGÓLEM	5.757	784	1.193	787	845	1.117	1.031
w tym: świadczenia pieniężne	4.375	594	921	582	653	956	669
świadczenia niepieniężne	2.572	401	473	329	342	449	578
w postaci pracy socjalnej OGÓLEM	7.084	1.453	676	1.527	642	876	1.910
w tym: WYŁĄCZNIE w postaci pracy socjalnej	2.951	669	325	821	72	114	950

Udzielanie pomocy w formie pracy socjalnej nie jest warunkowane kryterium dochodowym, więc nie wymaga przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego i wydania decyzji administracyjnej. Praca socjalna świadczona jest na rzecz osób i rodzin korzystających i niekorzystających ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej.

Z danych w zawartej powyżej tabeli wynika, że w 2018 roku świadczenia w postaci pracy socjalnej

skierowane były do 7.084 gospodarstw domowych natomiast z pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej skorzystało 2.951 gospodarstw.

Sprawozdanie z działań środowiskowych skierowanych do społeczności lokalnych, które są realizowane przez Rejonowe Ośrodki Pomocy Społecznej zostanie przedstawione na sesji Rady Miasta w kwietniu 2019r. w projekcie uchwały dotyczącej sprawozdania z realizacji „Programu Aktywności Lokalnej miasta Bydgoszczy na lata 2018-2023” za rok 2018.

DZIAŁ IV.

Działania na rzecz włączenia społecznego

Jednym z zadań pomocy społecznej jest aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez objęcie ich zindywidualizowaną pracą socjalną, pomocą w przezwyciężaniu barier w powrocie na rynek pracy poprzez udostępnianie usług o charakterze edukacyjnym, zawodowym, zdrowotnym i społecznym, a także angażowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do uczestnictwa w środowiskowych formach aktywizujących.

Pomoc tego rodzaju skierowana była do bezrobotnych lub niepełnosprawnych klientów pomocy społecznej w wieku aktywności zawodowej, szczególnie poprzez kierowanie klientów MOPS do Centrum Integracji Społecznej.

Działania Centrum obejmują m.in. realizację programów:

- I. Program przeciwdziałania bezrobociu, promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy.
- II. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania Narkomanii.
- III. Samorządowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Mieszkańców Bydgoszczy.
- IV. Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego.

Centrum Integracji Społecznej im. Jacka Kuronia w Bydgoszczy jest Samorządowym Zakładem Budżetowym, tj. jednostką nadzorowaną przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy. CIS działa na podstawie ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (*t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1828 ze zmianami*), w ramach której prowadzi Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego (IPZS).

Kryteria zakwalifikowania do zajęć w IPZS Centrum (*wg art. 1 ust. 2 ustawy o zatrudnieniu socjalnym*):

- osoby bezdomne realizujące indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,
- osoby uzależnione od alkoholu,
- osoby uzależnione od narkotyków i innych środków odurzających,
- osoby chore psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego,
- osoby długotrwale bezrobotne, w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- osoby zwalniane z zakładów karnych,
- uchodźcy realizujący indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,
- osoby niepełnosprawne, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- pozostałe osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

Reintegracja społeczna - są to działania o charakterze samopomocowym, mających na celu odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy i zamieszkania.

Reintegracja zawodowa - są to działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.

Reintegracja społeczna i zawodowa w szczególności obejmuje:

- **kształcenie umiejętności** pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiąganie pozycji społecznych dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu;
- **nabywanie umiejętności** zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych;
- **naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem**, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą;

· **uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania** posiadanymi środkami pieniężnymi.

IPZS zakłada osiągnięcie dwóch kategorii celów.

Po pierwsze reintegracja społeczna czyli umożliwienie ww. osobom osiągnięcia pozycji społecznych dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu. Działania te realizowane są poprzez:

- Warsztaty motywacyjne
- Trening komunikacji interpersonalnej
- Warsztaty aktywizujące
- Warsztaty terapeutyczne,
- Psychoedukacja
- Grupa wsparcia,
- Wiedza o społeczeństwie,
- Zdrowy styl życia,
- Aspekty prawne życia codziennego
- Orientacja zawodowa i przedsiębiorczość
- Podstawy techniki informatycznej, internet i Ja
- Bhp i elementy prawa pracy
- Zajęcia kreatywne
- Etyka
- Inne dodatkowe zajęcia z zakresu reintegracji społecznej: indywidualna ścieżka rozwoju osobistego, Dzień Przytulania, Dzień Ziemi – Sprzątania Świata, Dzień Życzliwości, Dzień Tolerancji, tzw. „drzwi otwarte”, „Andrzejki”, Piknik Rodzinny, wycieczki integracyjne, próby artystyczne do Uroczystych Inauguracji nowych edycji programu, wyjścia kulturalne - kino, muzeum, teatr, filharmonia, gry uliczne, wycieczki itp.

Reintegracja społeczna - zajęcia terapeutyczno-edukacyjne prowadzone są w Centrum w czterech grupach liczących ok. 15-18 Uczestników.

W pierwszym miesiącu (okres próbny) zajęcia odbywają się w siedzibie Centrum od poniedziałku do piątku, w godzinach od 8.00 do 14.45.

Od drugiego miesiąca (okres właściwy) zajęcia odbywają się dwa razy w tygodniu (w godzinach od 8.00 do 14.45), pozostałe trzy dni realizowana jest praktyka zawodowa.

Druga kategoria celów – reintegracja zawodowa – ma na celu poprawienie pozycji na rynku pracy i umożliwienie zdobycia zatrudnienia. W tym celu podejmowane są działania polegające na:

I –

· Przyuczeniu do zawodu – tj. szkolenie zawodowe odbywające się w codziennym środowisku pracy osób nie posiadających wyuczonego zawodu.

· Przekwalifikowaniu – tj. zmiana wyuczonego zawodu ze względu np. na brak zapotrzebowania na rynku pracy lub ze względu na chorobę.

Podwyższaniu kwalifikacji – tj. zdobywanie lub uzupełnianie wiedzy i umiejętności przez pracownika zarówno na aktualnie zajmowanym stanowisku jak i na stanowisku, które pracownik planuje zajmować w przyszłości.

II - Zajęcia w Centrum i zatrudnienie wspierane, pomagające w uzyskaniu zatrudnienia na zasadach przewidzianych w przepisach prawa pracy lub w podjęciu własnej działalności gospodarczej – tj. (według art. 15b, ust. 1 pkt 3 Ustawy o Zatrudnieniu Socjalnym) rzecznictwo, poradnictwo zawodowe, psychologiczne i społeczne dla osób realizujących prace społecznie użyteczne w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, podejmujących zatrudnienie, działalność gospodarczą, zakładających lub przystępujących do spółdzielni socjalnej.

III - Usamodzielnienie ekonomiczne - skierowaniu osób do zatrudnienia wspieranego u pracodawcy, skierowaniu do zatrudnienia u pracodawcy bez zatrudnienia wspieranego, zatrudnienie uczestników w centrum integracji społecznej, pomoc w podjęciu przez uczestnika samodzielnej działalności gospodarczej, pomoc w podjęciu przez uczestnika działalności gospodarczej w formie spółdzielni socjalnej oraz pomoc uczestnikowi w nabyciu praw do świadczeń emerytalnych lub rentowych.

Powyższe działania realizowane są poprzez praktykę zawodową w poszczególnych zakładach pracy, które zgodnie z ustawą o zatrudnieniu socjalnym - określa się mianem zakładu adaptacyjno - szkoleniowego.

W IPZS uczestniczy średnio (w miesiącu) ok. 50 Uczestników. W ramach realizacji Programu z CIS współpracuje ok. 60 zakładów pracy. Od 1 edycji Programu (tj. od 2006 roku) do 51 edycji (tj. do 2018 roku) w Programie Centrum wzięło udział 850 osób z czego 599 osób podjęło zatrudnienie, tj. 70,47% Uczestników podjęło zatrudnienie na umowę o pracę.

Wszystkie osoby biorące udział w zajęciach Centrum objęte zostają kompleksowym wsparciem w ramach świadczonych usług, które pozwalają im na podjęcie działań umożliwiających samodzielnie i niezależne funkcjonowanie w społeczeństwie, a tym samym przezwycięzenie wykluczenia społecznego.

DZIAŁ V.

Wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej na rok 2019

Integralną częścią niniejszego sprawozdania jest przedłożenie wykazu potrzeb w zakresie działania pomocy społecznej zgodnie z art.110 ust.9 i art. 112 ust. 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

Sporządzenie wykazu potrzeb obejmuje zadania finansowane z budżetu wojewody, gminy i powiatu. Program został opracowany na podstawie wcześniej wypełnionych przez rejonowe ośrodki pomocy społecznej kwestionariuszy ankiet bilansowania potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

Z przedstawionych w sprawozdaniu danych wynika, że dysfunkcje występujące w wyżej wymienionych rodzinach wymagają wyodrębnienia potrzeb w następujących obszarach działania pomocy społecznej:

Pomocy środowiskowej w zakresie:

1. dożywiania dzieci, młodzieży i osób dorosłych, szczególnie starych, chorych i niepełnosprawnych
2. udzielania pomocy finansowej mieszkańcom w częściowym ponoszeniu opłat związanych z utrzymaniem mieszkania (czynsz, energia, gaz)
3. zabezpieczenia w środki na częściowe zabezpieczenie kosztów zakupu opału
4. pozyskiwania kandydatów do prowadzenia form pieczy zastępczej nad dziećmi w tym spokrewnionych, zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych.
5. pozyskiwania mieszkań chronionych dla wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze,
6. pozyskiwanie środków pozabudżetowych w tym z Unii Europejskiej na realizację projektów dotyczących przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, wsparcia rodzin z pieczy zastępczej, rozwoju usług opiekuńczych, usamodzielniania życiowego osób bezdomnych poprzez rozwój mieszkań wspomaganych (treningowych), pozyskiwania mieszkań z przeznaczeniem na mieszkania chronione dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą i osób niepełnosprawnych,
7. doskonalenie istniejącego systemu pomocy i wsparcia w ramach Zespołów Interdyscyplinarnych zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie ,
8. świadczenie usług opiekuńczych osobom w wieku senioralnym, niepełnosprawnym, oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w tym ze środków pozyskanych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 -2020.
9. realizacja programów w zakresie wspierania rodziny i rodzinnej pieczy zastępczej w tym ze środków pozyskanych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 -2020.

Pomocy instytucjonalnej w zakresie:

1. prowadzenia przy Bydgoskim Zespole Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych grup wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym oraz prowadzenie mieszkań dla usamodzielnianych wychowanków

Pozostałe potrzeby pomocy społecznej:

1. udoskonalanie metod pracy w formie pracy socjalnej, w tym możliwość korzystania przez pracowników socjalnych z superwizji.
2. ścisłej współpracy z organizacjami społecznymi realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej w wyniku ogłaszanych konkursów dla organizacji pozarządowych.
3. podejmowanie w ramach pracy socjalnej aktywności zawodowej skierowanej do osób w wieku poprodukcyjnym przy Rejonowych Ośrodkach Pomocy Społecznej i prowadzenie mini „Klubów Seniora” oraz grup wsparcia dla osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej.

4. wystąpienie do Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z wnioskiem o utworzenie drugiego Klubu Seniora w ramach rządowego "Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020" w dzielnicy Łęgowo przy ulicy Toruńskiej 185.

UZASADNIENIE

1. Przedmiot regulacji:

Przedmiotem regulacji jest przyjęcie sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy za rok 2018 wraz z wykazem potrzeb na rok 2019.

2. Omówienie podstawy prawnej:

Zgodnie z art. 110 ust. 9 oraz art. 112 ust. 12 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1508 z późn.zm.) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy jest zobowiązany do przedłożenia sprawozdania z wykonania zadań własnych gminy i zadań zleconych gminie, a także zadań własnych powiatu i zadań administracji rządowej realizowanych przez powiat oraz przedstawienia potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

3. Konsultacje wymagane przepisami prawa:

Nie dotyczy. Uchwała nie wymaga konsultacji.

4. Uzasadnienie merytoryczne:

Przyjęcie niniejszej uchwały wynika z uregulowań zawartych w art. 110 ust. 9 oraz art. 112 ust. 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. W związku z powyższym celowe jest przedłożenie i przyjęcie sprawozdania wraz z wykazem potrzeb w zakresie pomocy społecznej z uwagi na konieczność udzielania pomocy na rzecz osób, rodzin pozostających w trudnych warunkach życiowych poprzez rozszerzanie i tworzenie nowych form pomocy oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.

5. Ocena skutków regulacji:

Podjęcie uchwały wywołuje skutki finansowe związane z wykazanymi potrzebami wymienionymi w niniejszej uchwale. Część środków na realizację projektów pozyskana zostanie z budżetu Wojewody oraz ze środków Unii Europejskiej. Pozostałe środki zostały zabezpieczone w budżecie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy.